

room" zong Steen's groote tijdgenoot (één der weinigen, die er zelf niets van opving). En wat Vondel zong, gaf Steen in beeld. Er zit toch ook zeker wel iets meer dan trivialiteit in, te schilderen de *o n b e z o r g d h e i d* die de berstend-volle welvaart brengt, waar „Zondags een kip in den pot" in dienzelfden tijd de grootste hartewensch van een Koning was voor zijn tot armoede vervallen volk!

„'t Was feest in Nederland!" En dat was heel wat meer „waar", heel wat minder leugen dan de eenzijdige, brave en zoetsappige voorstelling, die een eeuw te voren boekverluchters in hun kalender-illustraties gaven van het naarstige, vreedzame — vooral vreedzame! — leven van den landman. Steen bezong — en in onovertroffen veelzijdigheid! — de buitengewoon belangrijke wereldgebeurtenis van de sociale emancipatie van den derden stand; en dat met heel wat grooter en schooner wel-slagen dan tegenwoordig de sociale emancipatie van den vierden stand wordt verheerlijkt.

Steen's kunst is een doorlopende hartgrondige dankzegging van een kinderlijk Katholiek gemoed, een levenslang offer der dankbaarheid voor de door Nederland verworven (sinds over de geheele wereld spreekwoordelijk geworden!) overvloed, die het volk van een hemelsche sociale onbezorgdheid en levenslust vervulde.

Zooals men op velerlei wijze zalig kan worden, zoo kan men op velerlei wijze den Heer loven. Dat kan ook op blijmoedige wijze. Althans, men doet het.

Feestvieren onder drinkgelag mag een hoogtij-vieren der zinnen wezen, het is méér dan dat. Het is een stilzwijgende, onbewuste, maar open belijdenis van broederschap; een drang, zijn „ik" een oogenblik te doen opgaan in zijn medemensch, zonder daarbij iets van zijn persoonlijkheid op te offeren of te verliezen. Lust in samen feesten, lust in samen drinken, is goed, want het is een deugd des *h a r t e n*. Rabelais, vond, in den grond zijns harten, van-God-verlaten: *quiconque boit et ne se réjouit pas*. In Steen's tijd dacht men er nóg zoo over. Want de *broederschap*, (het beste, dat de man te geven heeft) zag men als deugdlijken, goddelijken achtergrond. En dronkenschap (in gezelschap) was het natuurlijk, onvermijdelijk slot van een feestelijk, broederlijk samenzijn.

Rembrandt heeft van een bloederigen, geslachten os een zijner schoonste werken gemaakt, even schoon als zijn schoonste portretten. Mag men zich verwonderen, dat Steen uit *p i c t u r a a l o o g p u n t* een dronkemans-scène tot onderwerp koos? Zou aan Steen niet zijn veroorloofd, wat in Rembrandt veroorloofd wordt geacht?

Steen is daarbij door het weerzinwekkende heengedrongen en heeft, zonder iets van het aanstootelijke weg te doezelen, er niet alleen een *p i c t u r a l e* schoonheid van de hoogste orde van gemaakt (zooals